

BẢO ĐẢM QUYỀN VUI CHƠI, GIẢI TRÍ CỦA TRẺ EM - TỪ THỰC TIỄN TỈNH LÀO CAI

NGÔ THỊ NHUNG*

Quyền vui chơi, giải trí của trẻ em là một trong các quyền thuộc nhóm quyền phát triển của trẻ em. Để trẻ em được lớn lên và phát triển một cách toàn diện, góp phần cho các quyền trẻ em nói chung và quyền trẻ em ở tỉnh Lào Cai nói riêng được thực hiện thì việc bảo đảm quyền vui chơi, giải trí là hết sức cần thiết. Bài viết phân tích kết quả, hạn chế và đưa ra những giải pháp trong việc bảo đảm quyền vui chơi, giải trí của trẻ em từ thực tiễn tỉnh Lào Cai.

Từ khóa: Quyền trẻ em; vui chơi, giải trí; thực tiễn; tỉnh Lào Cai.

The right to play and recreation is among children's developmental rights. Ensuring this right is crucial to enabling children to grow and develop holistically, contributing to the realization of broader child rights in general and these rights specifically in Lao Cai province. This article analyzes the achievements and limitations and proposes solutions to ensure children's right to play and recreation based on the practical context of Lao Cai province.

Keywords: Children's rights; play and recreation; practical insights; Lao Cai province.

NGÀY NHẬN: 20/9/2024   NGÀY PHẢN BIỆN, ĐÁNH GIÁ: 21/11/2024   NGÀY DUYỆT: 16/12/2024

DOI: <https://doi.org/10.59394/qlnn.347.2024.1043>

1. Đặt vấn đề

Trẻ em là niềm tự hào và là người chủ tương lai của mỗi gia đình, mỗi cộng đồng và mỗi quốc gia. Những năm qua, tỉnh Lào Cai đã quan tâm, chăm lo và thực hiện quyền phát triển của trẻ em nói chung; quyền vui chơi, giải trí của trẻ em nói riêng nhằm giúp các em có thể phát triển đầy đủ cả tinh thần, thể chất và trí tuệ. Từ đó, giúp trẻ em có thể phát triển toàn diện, đạt được những mong ước của bản thân, gia đình và xã hội trong tương lai.

2. Thực trạng việc bảo đảm quyền vui chơi, giải trí của trẻ em ở tỉnh Lào Cai

a. Pháp luật Việt Nam về quyền vui chơi, giải trí của trẻ em

Ngay từ khi mới ra đời, Nhà nước Việt

Nam rất quan tâm đến trẻ em và dành cho trẻ em sự chăm sóc, bảo vệ đặc biệt. Điều đó được thể hiện ngày càng đầy đủ trong *Hiến pháp* và hệ thống pháp luật trong thực hiện cam kết mạnh mẽ thông qua việc đưa tinh thần của các văn bản quốc tế về quyền trẻ em (Công ước quốc tế về quyền trẻ em) vào chiến lược phát triển kinh tế - xã hội và pháp luật quốc gia, như: *Luật Trẻ em* năm 2016 quy định cụ thể quyền vui chơi, giải trí của trẻ em; các quyết định của Thủ tướng Chính phủ (Quyết định số 1437/QĐ-TTg ngày 29/10/2018 phê duyệt Đề án chăm sóc vì sự phát triển toàn diện trẻ em trong những năm

* ThS, Trường Chính trị tỉnh Lào Cai

đầu đời tại gia đình và cộng đồng giai đoạn 2018 - 2025; Quyết định số 23/QĐ-TTg ngày 07/01/ 2021 phê duyệt Chương trình hành động quốc gia vì trẻ em giai đoạn 2021 - 2030...) và cùng với đó, tiến hành sửa đổi tất cả các luật có liên quan đến trẻ em, như: *Luật Dân sự; Luật Giáo dục; Luật Khám bệnh, chữa bệnh; Luật Đất đai...* theo nguyên tắc dành những lợi ích tốt nhất cho trẻ em.

Thời gian qua, tỉnh Lào Cai đã thực hiện tốt việc bảo đảm quyền vui chơi, giải trí cho trẻ em trên địa bàn tỉnh.

Hiện nay, tổng số trẻ em của tỉnh là 227.532 em, trong đó nam là 113.993 em, chiếm 50,1%; nữ là 113.539 em, chiếm 49,9%, trong đó trẻ em là người dân tộc thiểu số chiếm 65%¹. Tỉnh đã chú trọng thực hiện theo từng chương trình, mục tiêu của công tác giáo dục trẻ em. Cụ thể:

Một là, bảo đảm quyền vui chơi, giải trí của trẻ em gắn liền các kỹ năng sống và bảo vệ quyền của trẻ em.

Ủy ban nhân dân (UBND) tỉnh, cùng UBND các huyện, thị xã, thành phố đã tổ chức nhiều hoạt động thiết thực. Đơn cử: năm 2023, UBND tỉnh đã tổ chức Lễ Phát động Tháng hành động vì trẻ em với chủ đề “Chung tay giảm thiểu tổn hại trẻ em” với hơn 300 người tham gia; tổ chức 1 diễn đàn trẻ em cấp tỉnh với sự tham gia của 62 trẻ em; tổ chức 29 diễn đàn trẻ em cấp huyện, xã và trong trường học cho 9.011 trẻ em tham gia; xây dựng 85 mô hình bảo đảm tiếng nói và vai trò của trẻ em gái trong phát triển kinh tế - xã hội của cộng đồng thông qua mô hình Câu lạc bộ “Thủ lĩnh của sự thay đổi”². Tổ chức các sân chơi định kỳ phục vụ thiếu nhi vui chơi; các hoạt động năng khiếu; các lớp bồi dưỡng kỹ năng thực hành xã hội. Các hoạt động này nhằm tạo điều kiện để tất cả trẻ em, đặc biệt trẻ em nghèo và trẻ em có hoàn cảnh đặc biệt có một mùa hè an toàn, lành mạnh; hạn chế tối đa tình trạng trẻ em bị tai nạn thương tích, trẻ em rơi vào tệ nạn

xã hội, trẻ em bị lạm dụng tình dục, trẻ em vi phạm pháp luật, trẻ em bị bóc lột sức lao động... do thiếu sự quan tâm, chăm sóc và giáo dục của gia đình, nhà trường và các cơ quan chức năng.

Bên cạnh đó, các cơ quan chức năng cũng tích cực vào cuộc: Trung tâm Văn hóa - Điện ảnh tỉnh thực hiện hoạt động tuyên truyền lưu động, chiếu bóng lưu động; Thư viện tỉnh thực hiện cấp mới thẻ bạn đọc cho trẻ em; Bảo tàng tỉnh đón tiếp trên 4.700 lượt học sinh từ các trường tiểu học, trung học cơ sở, trung học phổ thông trên địa bàn tỉnh tới tham quan, trải nghiệm, học tập lịch sử, văn hóa các dân tộc...; Sở Giáo dục Đào tạo phối hợp cùng Sở Văn hóa Thể thao và Du lịch tổ chức thành công giải Cầu lông - Bóng bàn trẻ, thiếu niên, nhi đồng trên địa bàn tỉnh... Các hoạt động trên được triển khai đã tạo điều kiện thuận lợi cho trẻ em được tham gia, thụ hưởng các hoạt động văn hóa, thể thao; tạo sân chơi bổ ích, hấp dẫn, phù hợp lứa tuổi, đồng thời thu hút sự vào cuộc và phát huy tinh thần trách nhiệm của các cấp, các ngành, các tổ chức, cá nhân trong thực hiện quyền vui chơi, giải trí của trẻ em.

Hai là, bảo đảm quyền vui chơi, giải trí của trẻ em trong các trường học.

Là một trong ba trụ cột chính “gia đình, nhà trường và xã hội”, nhà trường ngoài nhiệm vụ trang bị kiến thức theo chương trình cho trẻ em còn có nhiệm vụ giáo dục nhằm phát triển toàn diện về thể lực, trí tuệ, tinh thần, đạo đức và ý thức xã hội của trẻ. Việc lồng ghép khu vui chơi, giải trí trong trường học theo mô hình “ngôi trường thân thiện” được đẩy mạnh thực hiện ở tất cả các cấp học. Hiện nay, trên địa bàn tỉnh có 176 trường tiểu học; 66 trường bán trú tiểu học; 25 trường bán trú tiểu học và trung học cơ sở; cấp trung học cơ sở có 187 trường. Có khoảng 90% trường có sân chơi, bãi tập cho trẻ; có 32 trường tiểu học và 33 trường trung học cơ sở có nhà đa năng³. Đây là điều kiện thuận lợi để các trường có điều kiện tổ chức các hoạt động

dạy và học cùng với hoạt động vui chơi, giải trí cho học sinh.

Để thực hiện có hiệu quả quyền vui chơi, giải trí của trẻ em, Ban Giám hiệu mỗi nhà trường đã chủ động xây dựng kế hoạch hoạt động ngay từ đầu năm học mới; phối hợp với Ban đại diện cha mẹ học sinh nhà trường bàn về nội dung, hình thức, kinh phí tổ chức các hoạt động vui chơi, giải trí lành mạnh cho trẻ. Nhiều hình thức vui chơi đã được tổ chức, như: các sân chơi dân gian, thực hành bé làm bác sỹ, bé là nông dân, bé là chú lính cứu hỏa, bé là ca sỹ, bé làm người dẫn chương trình...; hay các kỹ năng sống khác, như: bé làm việc nhà, bé tập đi chợ... Nhiều trường bố trí các xích đu, cầu trượt để các em thư giãn trong giờ chơi. Ngoài ra, sau giờ học nhiều trường cũng tổ chức các câu lạc bộ, như: bóng rổ, cầu lông, cờ vua... để phụ huynh cho học sinh tham gia trên tinh thần tự nguyện vừa tránh tình trạng dạy thêm, học thêm vừa rèn năng khiếu cho học sinh. Các hoạt động vui chơi, giải trí trong nhà trường giúp các em có tâm lý thoải mái trong học tập, tự tin trước đám đông, đồng thời rèn thêm kỹ năng sống, kỹ năng thực hành xã hội cho trẻ.

Ba là, bảo đảm quyền vui chơi, giải trí của trẻ em tại các cộng đồng dân cư.

Các khu dân cư đều tổ chức các trò chơi vận động, như: bóng đá, bóng chuyền hơi, bóng bàn, bóng rổ, cầu lông, cờ vua...; các trò chơi tiếp sức, liên hoàn, trò chơi dân gian, như: rước đèn ông sao... và các hoạt động văn nghệ, thể dục, thể thao khác. Các hoạt động này đã thu hút được nhiều lượt thiếu nhi tham dự mỗi năm, tạo thêm cho các em những sân chơi bổ ích và cơ hội thụ hưởng, thực hiện quyền vui chơi, giải trí của mình. Đồng thời, tỉnh Lào Cai cũng rất quan tâm quy hoạch các khu vui chơi, giải trí cho người dân nói chung, trẻ em nói riêng; đặc biệt coi trọng công tác giám sát việc thực hiện quy hoạch của các chủ đầu tư, áp dụng nhiều chính sách, giải pháp nhằm khuyến khích các nhà hảo tâm và người dân hiến

đất, dành điểm/nơi sinh hoạt văn hóa cộng đồng hay đầu tư cơ sở vật chất cho các hoạt động vui chơi, giải trí... Đến nay, tỷ lệ xã, phường, thị trấn có điểm vui chơi dành cho trẻ em đạt 69,3%⁴.

Tuy vậy, việc bảo đảm quyền vui chơi, giải trí cho trẻ em trên địa bàn tỉnh cũng còn có những hạn chế, tồn tại:

(1) Một số cấp ủy, chính quyền cơ sở chưa thật sự quan tâm, lãnh đạo, chỉ đạo đúng mức, chưa xây dựng kế hoạch, chương trình hành động cụ thể thực hiện hiệu quả công tác tổ chức vui chơi giải trí cho trẻ em; công tác kiểm tra, giám sát chưa cao.

(2) Công tác phối hợp giữa các các ban ngành, các tổ chức chính trị - xã hội chưa chặt chẽ, một số nội dung đề ra vẫn chưa được thực hiện hoặc thực hiện mang tính hình thức. Vai trò giám sát, phản biện xã hội của các tổ chức chính trị - xã hội đối với những vấn đề liên quan đến trẻ em thực hiện chưa hiệu quả.

(3) Vẫn còn tình trạng học thêm, học quá nhiều của trẻ em (đặc biệt tại các trường học ở khu vực thành phố) đã làm hạn chế khoảng thời gian cần thiết cho hoạt động nghỉ ngơi, vui chơi, giải trí của trẻ.

(4) Việc đầu tư cho các cơ sở vui chơi, giải trí cho trẻ em còn nhiều hạn chế cả về số lượng và chất lượng. Một số nhà văn hóa, nhà thiếu nhi... đã được xây dựng nhưng cơ sở vật chất còn nhiều thiếu thốn; một số trường học (trong đó đa số các trường học ở vùng cao, vùng sâu, vùng xa, vùng dân tộc thiểu số) chưa có sân chơi, bãi tập; đặc biệt nhà đa năng của các trường còn quá ít. Điều này, cũng ảnh hưởng không nhỏ tới hoạt động vui chơi giải trí của trẻ em.

(5) Còn nhiều rào cản về kinh tế, văn hóa, xã hội, cơ sở hạ tầng, về nguồn thu nhập (đặc biệt ở vùng dân tộc thiểu số)... cũng có tác động lớn đến quyền được vui chơi giải trí của trẻ em. Bên cạnh đó, cha mẹ trẻ chưa hoặc không nhận thức được giá trị của hoạt động

vui chơi, giải trí và tạo môi trường vui chơi, giải trí cho trẻ, chưa kể trẻ em vùng dân tộc thiểu số còn phải làm rất nhiều công việc giúp gia đình.

4. Một số giải pháp bảo đảm quyền vui chơi, giải trí cho trẻ em ở tỉnh Lào Cai

Thứ nhất, tăng cường sự lãnh đạo của các cấp ủy Đảng, sự tham gia của hệ thống chính trị đối với việc bảo đảm quyền vui chơi, giải trí của trẻ em. Cần phải nhận thức rõ, đây là nhiệm vụ quan trọng, vì bảo đảm tốt quyền vui chơi, giải trí của trẻ em sẽ góp phần giúp trẻ em hoàn thiện về thể chất, trí tuệ, tinh thần và khả năng giao tiếp của trẻ; cũng nhờ đó, các em sẽ học tập tốt hơn, nhận được nhiều hơn sự giáo dục của gia đình và xã hội. Cần quán triệt đưa các chỉ tiêu về trẻ em như là một tiêu chí quan trọng trong kế hoạch phát triển kinh tế - xã hội hàng năm của tỉnh.

Thứ hai, nâng cao hiệu quả quản lý nhà nước đối với bảo đảm quyền vui chơi, giải trí của trẻ em. Tăng cường rà soát, đánh giá tình hình triển khai thực hiện các văn bản pháp luật hiện hành về công tác bảo đảm quyền vui chơi, giải trí của trẻ em để kiến nghị cơ quan có thẩm quyền sửa đổi, bổ sung theo hướng thân thiện với trẻ em, tăng cường tính phòng ngừa, bảo vệ, chăm sóc trẻ em một cách toàn diện. Tăng cường công tác kiểm tra, giám sát việc thực hiện pháp luật, chính sách về bảo vệ trẻ em. Đẩy mạnh hơn nữa công tác phối hợp liên ngành, hợp tác với các cá nhân và tổ chức trong và ngoài tỉnh để huy động nguồn lực xây dựng cơ sở vật chất cho các hoạt động vui chơi, giải trí; xây dựng và thực hiện các chương trình, đề án, dự án trợ giúp, chăm sóc, bảo vệ trẻ em nói chung, bảo đảm quyền vui chơi, giải trí của trẻ em nói riêng trên địa bàn tỉnh.

Thứ ba, tăng cường và đổi mới công tác giáo dục, tuyên truyền phổ biến về quyền trẻ em, đặc biệt là quyền vui chơi, giải trí nhằm nâng cao nhận thức và sự hiểu biết của nhiều chủ thể, đặc biệt của chính trẻ em về

quyền của mình; trang bị cho trẻ em các kiến thức và kỹ năng để nói lên ý kiến của mình khi cần thiết.

Thứ tư, cần phát triển kinh tế, xóa đói, giảm nghèo bền vững, thực hiện tốt chính sách an sinh xã hội. Đây là giải pháp nhằm tập trung giải quyết các vấn đề của cuộc sống nhằm tạo điều kiện cho trẻ em, đặc biệt trẻ em dân tộc thiểu số được thụ hưởng các quyền trẻ em, trong đó có quyền vui chơi, giải trí.

5. Kết luận

“Trẻ em hôm nay, thế giới ngày mai”, trẻ em là lực lượng đông đảo của hiện tại và là nguồn nhân lực của tương lai. Bảo đảm quyền trẻ em nói chung, bảo đảm quyền vui chơi, giải trí của trẻ em nói riêng là một trong các nội dung góp phần tạo nguồn nhân lực chất lượng cao, nhân tố tạo nên sự phát triển bền vững của đất nước trong tương lai và là nhiệm vụ chung của toàn xã hội □

Chú thích:

1, 2, 3, 4. Hội đồng nhân dân tỉnh Lào Cai (2024). *Báo cáo số 38/BC-HĐND ngày 26/3/2024 về kết quả giám sát việc thực hiện chính sách pháp luật về công tác chăm sóc, giáo dục và bảo vệ trẻ em trên địa bàn tỉnh Lào Cai giai đoạn 2020 - 2023*.

Tài liệu tham khảo:

1. Liên hiệp quốc (1989). *Công ước về Quyền trẻ em năm 1989*.

2. Quốc hội (1946, 1959, 1980, 1992, 2013). *Hiến pháp năm 1946, 1959, 1980, 1992, 2013*.

3. Quốc hội (2016). *Luật Trẻ em năm 2016*.

4. Ủy ban nhân dân tỉnh Lào Cai (2023). *Kế hoạch số 230/KH-UBND ngày 05/5/2023 về triển khai “Tháng hành động vì trẻ em tỉnh Lào Cai” năm 2023*.

5. Ủy ban nhân dân tỉnh Lào Cai (2024). *Kế hoạch số 60/KH-UBND ngày 30/01/2024 về việc thực hiện công tác bảo vệ, chăm sóc trẻ em trên địa bàn tỉnh Lào Cai năm 2024*.

6. Nguyễn Phương Uyên (2024). *Tư tưởng Hồ Chí Minh về quyền con người và điều kiện bảo đảm thực hiện quyền con người*. Tạp chí Quản lý nhà nước, số 342, tháng 7/2024.